

Kjøng Fabrik 1774- 1924

Berømt for drejl og damask

Af Karis Silkjær Rasmussen, Væver og projektleder, Køng Museum

Køng Museum

Det lille Køng Museum mellem Næstved og Vordingborg, som drives af frivillige, rummer en stor historie om udviklingen af en hørindustri, kaldet Kjøng Fabrik, der bla. leverede eksklusive damaskvævede tekstiler af fineste kvalitet til det danske kongehus i perioden 1783-1923. Museet ligger inde med et fornemt udvalg af fabrikkens tekstiler fra stort set hele perioden og har derfor ansvar for en kulturarv, som er væsentlig at bevare for eftertiden.

Fig. 1: *Køng Museum er indrettet i Gl. Øbjerggaard, som var bygget i 1780 til bolig for inspektør Christian Voelker og som administrationsbygning for Kjøng Fabrik. Den blev istandsat og indviet til museum i 1999. Foto: Poul Christensen 2021.*

Niels Ryberg

Ophavsmanden til fabrikken var Niels Ryberg (1725-1804) der erhvervede Øbjerggaard gods i Køng i 1774. Det var formålet at etablere både en hørproduktion og en linnedfabrik, der kunne videreføre den industri, som Ryberg allerede i 1771 på statens vegne havde påbegyndt som ulønnet direktør for Almindeligt Hospitals Linnedmanufaktur i København. De fattige børn og voksne skulle løftes fri af tiggeriet til selvforsørgelse og fremstille de fineste hørtekstiler, der kunne konkurrere på det internationale marked. Til projektet var indkaldt instruktører og købt materiel fra bl.a. Irland og England.

Niels Ryberg, der om vinteren boede i Store Kongensgade i København og om sommeren på Hagenskov gods på Fyn, var født og opvokset på landet i Salling, landsbyen Rybjerg, som søn af en fæstebonde. Som 13-årig blev han af forældrene sendt til Ålborg, hvor han kom i lære hos sin morbror, der var storkøbmand. 1750 rejste Ryberg til København, hvor han løste borgerbrev som grosserer og i løbet af få år blev en af landets rigeste mænd.

Han glemte aldrig sin baggrund og viste stor omsorg for fattige familier, der både i by og på land udgjorde et stort tiggerproletariat. Fabrikken blev anlagt i landsbyen Køng på Sydsjælland, som både var et velegnet område for hør dyrkning og et fattigt landområde. Efter købet af Øbjerggaard Gods blev den tekstilkyndige tysker Christian Voelker tilknyttet høravlingen på godsets hovmarker.

Samarbejde med Christian Voelker

Det var Rybergs idegrundlag, at fattigdom kunne afskaffes ved, at befolkningen vænnedes til fabriksarbejde. Herved kunne industrien ophjælpes. Man kunne spare mange penge for landet og skaffe levebrød til en mængde ledige og fattige mennesker. Samtidig mente Christian Voelker, der gennem en årrække havde arbejdet med linnedindustri i Slesvig-Holsten, ”at det var urimeligt, at Danmark, der var så velegnet til høravl, skulle importere sådanne varer” (linnedvarer).¹

Det var i en tid, hvor fattigdom var et voldsomt stort problem både i byen og på landet samtidig med, at meget kapital blev ført ud af landet, da kongehus og aristokrati importerede store mængder klæde fra udlandet, Niels Ryberg og Christian Voelker mødtes omkring dette problem og indledte et samarbejde.

Voelker blev ansat som inspektør for Linnedmanufakturet i Kjøng og bosatte sig på Øbjerggaard. Sammen etablerede de *Næstved Patriotiske Selskab*,² der både skulle udvikle og raffinere dyrkningen og beredningen af hør samt virke for at udbrede fabriksmæssig spinding af hørfibre efter skotsk metode.

Fabriksmæssigt spind

Den fabriksmæssige spinding efter skotsk metode adskiller sig væsentlig fra almindeligt almuespind, som er kendetegnet ved at være groft og uensartet. Fabriksspind karakteriseres

Fig. 2: To forskellige hegler med spindefibre. Heglerne er engelske hegler med lange tænder, som har været brugt, mens fabrikken endnu fungerede, men som nu er udstillede på Køng Museum og bruges i formidlingen. Foto: Poul Christensen 2021.

¹ Paludan, 2003, s. 18.

² Schovsbo 2020, s. 81 – et selskab der havde som vision at bekæmpe fattigdom på landet ved at støtte hørberedning og spinding, samt etablering af væverier. Det blev fra starten støttet af Kommercekollegiet, kongehusets medlemmer og forskellige godsejere rundt om på Sjælland.

ved at være ensartet spundet, nøje afstemt efter den fabrikmæssigt udførte hegling. Netop vigtigheden af det rette forhold mellem hegling og spinding, kan man til sammenligning få en fornemmelse af ved at læse Mathias Lundings rejsedagbog, hvor han i omtalen af en væveskole i Viborg netop skriver, at spinnerne forsøger at spinde finere for at opnå højere spindeløn, end hørfibrene er heglet til.³

I forbindelse med heglingen blev hørren sorteret i forhold til finhed og derefter heglet på tilsvarende heglere, der var nummererede 1, 2, 3, 4... Det højeste nummer havde den hegle, hvor heglernes tænder sad tættest og dermed gav den fineste spindefiber. Det vil sige, at allerede ved ruskningen af hørren kunne man få en fornemmelse af, hvor fint eller groft et parti hør kunne spindes.

Efter spindingen målte man trådens løbelængde med en såkaldt talhaspe, der var 86 danske tommer i omkreds, omregnet til nutidige danske mål svarer det til 220 cm. 120 omgange på talhaspen udgjorde et fed, som er 264 meter. Der skulle 12 fed til en streng, som udgjorde 3.168 meter og vejede et pund, 500 gram. I nutidsmål svarer det til en løbelængde på 6.336 meter pr kg.

Et pund hørffibre spundet til fem strenge garn består af 60 fed.⁴ Det giver en nutidig løbelængde på 31.680 meter pr. kg. Disse helt præcise mål og forhold mellem vægt og løbelængde kaldes fabrikmæssigt spind. Omregningen til nutidsmål kan være med til at give en forståelse af, hvor dygtige spinnerne skulle være, og hvor højt specialiseret hørbehandling har været.

Spindefibrene blev udleveret i bundter på 500 gram, et pund, og det var på hvert bundt angivet, hvilken finhed det var heglet til at skulle spindes. Spindepigerne og kvinderne blev aflønnet i forhold til, hvor fint garn de spandt. Et pund garn, der var spundet til en streng blev afregnet med 6 skilling. Til at oplære piger i fabrikmæssigt spind, blev der oprettet spindeskoler.

Spindeskolerne

Omkring 12 spindeskoler til piger blev anlagt flere steder på Sjælland udover de to skoler i Køng, men det var spindeskolerne i Køng og Ring, som kom til at danne forbillede for lignende skoler rundt om i hele landet.⁵ Det var tanken, at de små piger allerede fra 4-årsalderen og indtil konfirmationsalderen skulle oplæres af en spindemoder. Den første spindemoder i Køng var en fattig enke ved navn Itke Sophie Brendstrup⁶, der havde ernæret sig ved tiggeri. Hun skulle bo i Spindeskolen og foruden hus at bo i, fik hun 40 rigsdaler årligt i løn samt betaling i form af naturalier, bl.a. brænde. Hun måtte ikke arbejde med noget af sit eget, mens pigerne var i Spindeskolen, men hun skulle undervise dem og opmuntre dem til at blive dygtige.

Forskrifterne for spindeskolens indretning, både den del af huset, hvor spindemoderen skulle bo, og skolestuen, er også interessante. I skolestuen var der plads til ca. 40 spindersker, og gulvet var af træ for at undgå kulde fra et lerstampet gulv. Der skulle være højt til loftet og mulighed for udluftning, hvorved lokalet havde god luft. Der blev således på et tidligt tidspunkt lagt vægt på gode arbejdsforhold for at undgå sygdom.⁷ Spindeskolerne leverede garnerne til det væveri med 20 væve, som Ryberg med Voelkers bistand igangsatte i 1780 i helt nyopførte bygninger i Køng.

³ Paludan 1979, s. 42.

⁴ Paludan 2003, s. 22.

⁵ Paludan 2003, s. 21.

⁶ Paludan 2003, s. 72.

⁷ Schovsbo 2020, s. 97.

Spinde-Lagt,
hvorefter det Patriotiske Selskab i Næstved betaler Spinde-Løn for alle Slags Hør og Vlaar.

Løsten skal være 86 Danmarks Tømmer i Dintrede. I hver Estrang skal være 12 Fied, og i hver Fied 120 Træder.

I. Hør.			I. Estrang.			II. Vlaar.				
Maar et Pund	frunden	Om indbefalder	Maar et Pund	indbefalder	6 Estrang, betales ender med 21 Skilling	66 Skilling	Maar et Pund	indbefalder	11 Estrang, betales ender med 17 Skilling	187 Skilling
1	1	6	1	6	67½		1	11	189	
1	2	7	1	7	69		1	11	191	
1	3	7½	1	8	70½		1	11	193	
1	4	8	1	9	72		1	11	195	
1	5	8½	1	10	73½		1	11	197	
1	6	9	1	11	75		1	11	199	
1	7	10	1	12	76½		1	11	201	
1	8	11	1	13	78		1	11	203	
1	9	11½	1	14	79½		1	11	205	
1	10	12	1	15	81		1	11	207	
1	11	14	1	16	82½		1	11	209	
Maar det indbefalder	2 Estrang	127½ Skilling	Maar det indbefalder	7 Estrang	112 Skilling	84	Maar det indbefalder	12 Estrang	126 Skilling	216
1	1	165	1	7	86½		1	12	218	
1	2	166	1	8	88		1	12	220	
1	3	167	1	9	89		1	12	222	
1	4	17	1	10	92		1	12	224	
1	5	17½	1	11	94		1	12	226	
1	6	18	1	12	96		1	12	228	
1	7	18½	1	13	98		1	12	230	
1	8	19	1	14	100		1	12	232	
1	9	19½	1	15	102		1	12	234	
1	10	20	1	16	104		1	12	236	
1	11	20½	1	17	106		1	12	238	
Maar det indbefalder	3 Estrang	137 Skilling	Maar det indbefalder	8 Estrang	114 Skilling	112	Maar det indbefalder	13 Estrang	120 Skilling	260
1	1	211	1	8	113		1	13	262	
1	2	22	1	9	115		1	13	264	
1	3	23	1	10	117		1	13	266	
1	4	24	1	11	119		1	13	268	
1	5	25	1	12	121		1	13	270	
1	6	26	1	13	123		1	13	272	
1	7	27	1	14	125		1	13	274	
1	8	28	1	15	127		1	13	276	
1	9	30	1	16	129		1	13	278	
1	10	32	1	17	131		1	13	280	
1	11	34	1	18	133		1	13	282	
Maar det indbefalder	4 Estrang	139 Skilling	Maar det indbefalder	9 Estrang	118 Skilling	136	Maar det indbefalder	14 Estrang	120 Skilling	280
1	1	37	1	9	135		1	14	282	
1	2	38	1	10	137		1	14	284	
1	3	39	1	11	139		1	14	286	
1	4	40	1	12	141		1	14	288	
1	5	41	1	13	143		1	14	290	
1	6	42	1	14	145		1	14	292	
1	7	43	1	15	147		1	14	294	
1	8	44	1	16	149		1	14	296	
1	9	45	1	17	151		1	14	298	
1	10	46	1	18	153		1	14	300	
1	11	48	1	19	155		1	14	302	
Maar det indbefalder	5 Estrang	140 Skilling	Maar det indbefalder	10 Estrang	120 Skilling	160	Maar det indbefalder	15 Estrang	120 Skilling	300
1	1	51	1	10	162		1	15	302	
1	2	52	1	11	164		1	15	304	
1	3	53	1	12	166		1	15	306	
1	4	54	1	13	168		1	15	308	
1	5	55	1	14	170		1	15	310	
1	6	56	1	15	172		1	15	312	
1	7	57	1	16	174		1	15	314	
1	8	58	1	17	176		1	15	316	
1	9	59	1	18	178		1	15	318	
1	10	62	1	19	180		1	15	320	
1	11	64	1	20	182		1	15	322	

Patriotiske Selskab i Næstved, den 2de April 1782.
P. A. L. S. E.
Erstellers Hønhænder.

Wulff,
Erstellers.

Fig. 3: I spinde-skolen var ophængt et takstblad, hvorpå man kunne aflæse, hvordan spindingen blev afregnet i forhold til finhed. Det skulle virke opmuntrende på pigerne, så de både spandt effektivt og gjorde sig umage, fordi de kunne tjene mere. Trykt i 1782 for Næstved Patriotiske Selskab.

Væveriet og væverne

Voelker var i mellemtiden også blevet forpagter af Øbjerggaard. Som leder af væveriet med tilknyttet hørinstitut og efter 1800 også et handelsblegeri i Vintersbølle, udviklede han Kjøng Fabrik til landets absolutte førende. De fleste af omegnens børn og voksne blev inddraget i den fabriksmæssige dyrkning, beredning, spinding, vævning og blegning af hørtekstilerne. Samtidig med, at pigerne spandt tråd på spindeskolerne til væveriet, påbegyndte man oplæringen af bønderdrengene i vævning. Kjøng Fabrik udvikledes til et anerkendt væverseminarium.

Til daglig skulle drengene være med på fabrikken i forbindelse med vævningen, og om søndagen gik de i søndagsskole, hvilket indebar, at de lærte at læse og regne, omsætte tegninger til mønstre og tegne mønstre på patronpapir.⁸ Efter endt læretid og hvis de forlod fabrikken, fik de deres mønsterbøger med sig og udviklede egne mønstre baseret på den kønsske tradition.

Der findes med sikkerhed fire bevarede mønsterbøger fra Kjøng Fabrik. De to ligger i udstillingsmontren på Køng Museum, en er i privateje, og en er i arkivet på Designmuseum Danmark (tidligere Kunstindustrimuseet). Sammenligner man disse mønsterbøger, vil man se, at mange motiver går igen i de forskellige mønsterbøger, fx kaprifolie, jordbær, rosenknop,

egeblad, stjerner, a-la-greque borter mv.⁹ Motiverne på mange af de tekstiler, som er udgået fra 8 Paludan 1982, Hemming Larsens Mønsterbog s.2.
9 Paludan 1982.

Fig. 4a og 4b: I mønsterbøgerne fremstår drejlsmotiverne som værende malet med vandfarve og har graderet farvemætning, hvorimod jaquard-mønstrene viser udsnit af borter i fuldfarvet rød. I nogle tilfælde, som i den anonymes mønsterbog her, giver de indtryk af at være trykt. Foto: Karis Rasmussen.

Kjøng Fabrik, kan være med til at bestemme, hvorvidt det pågældende tekstil rent faktisk stammer fra Køng, især når det drejer sig om damask og drejl til dækketøj.

Kjøng Fabrik blev den første linnedvirksomhed i Danmark, der omkring 1830 indførte jacquard-teknologien, og at vævene blev raffinerede til at væve mere komplicerede mønstre ved hjælp af et hulkortsystem, der styrer de enkelte enkelte tråde. Dette kan man få en fornemmelse af ved at kigge på motiverne i mønsterbøgerne. I drejlsmønstrene gentages motiver i rapporter, hvorimod mønstrene til jacquardvævningen ofte har et stort midtermotiv omgivet af rigt ornamenterede borter.

Med en så grundlæggende færdighed i at genkende og tegne vanskelige mønstre og få dem omsat til vævning blev vævere, uddannet på Kjøng Fabrik, eftertragtede som vævere på landets hovedgårde. Her kan bla. nævnes Peder Pedersen, der efter sin uddannelse til væver, blev ansat som væver ved Gavnø i 1848 og gik under benævnelsen *Kunstvæveren*.¹⁰ Ligeledes Hans Christian Johansen, der efter 5 års læretid i 1844 nedsatte sig som væver i Lille Elmue ved Fakse og blev væver for grevinden på Rosendal.¹¹

Fra byfabrik til landfabrik

Kjøng Fabrik etableredes for at videreføre Linnedmanufaktur på Almindeligt Hospital i København, der lukkede i 1780. Det var et af Linnedmanufakturets formål at bekæmpe fattigdom gennem oplæring i fabriksarbejde. Men der fandtes ikke specialiseret arbejdskraft i Danmark til at forestå driften og oplære almuen i hørberedningen fra strå til stof, og derfor hentedes specialister udefra. Fra Skotland kom John Gordon, der var linnedvævemester, Arthur Howden fra England var specialiseret i hegling og blev ansat som heglemester, og James Hamilton Moore fra Irland ansattes som blegemester. Linnedmanufaktur på Almindeligt

¹⁰ Særtryk af Den Danske Husflid, 1871.

¹¹ Schovsbo 2020, s. 122. Stedet Lille Elmue præciseres af Inge R. Hansen, en efterkommer af grevindevæveren.

Hospital i København beskæftigede mange mennesker. I 1773, to år efter oprettelsen, var der over 2000 fattige beskæftiget med at spinde, to svende havde 23 drenge i oplæring til at klare vævningen. Alligevel kunne fabrikken i København ikke rigtig løbe rundt, for det var for vanskeligt at få råmaterialet bragt ind til byen. Da det helst skulle være dansk avlet hør, opstod ideen om at flytte fabrikken ud på landet, hvilket var en stor ændring i sig selv, eftersom tekstilindustri hørte til i byerne.¹² I forbindelse med at Linnedmanufaktur på Almindeligt Hospital blev nedlagt, flyttedes redskaber, instruktører og materialer til Køng.

Fabriksdriften i Køng blev så effektiv, at man allerede i 1783 reklamerede med salg af linned fra Kjøng Fabrik, og i 1787 fik fabrikken udsalg på Børsen i København samtidigt med, at den blev kongelig hofleverandør. Der blev vævet duge og servietter til danske prinsessers brudeudstyr. Her kan nævnes Frederik d. 6's døtre Wilhelmine og senere Caroline i 1820'erne, samt Chr IX's døtre Alexandra, Dagmar og Thyra i anden halvdel af 1800-tallet.¹³ Der blev vævet taffelduge til Christiansborg Slot, til herregårde og ikke mindst til de store dampskibsselskaber og hoteller og fx til Kongeskibet *Dannebrog*. Fabrikens sidste ordre – taffelduge og servietter, blev afleveret til Christiansborg Slot i 1923.

Betydning for den lille landsby Kjøng

Kjøng Fabrik etableredes i Sydsjælland i det fattige landområde, som landsbyen Køng lå i. Projektet begyndte egentlig som et eksperiment, hvor omlægning og effektivisering af landbruget havde en nøje sammenhæng med afskaffelse af fattigdom gennem oplæring i fabriksarbejde. De mange processer i arbejdet med hørren krævede forskellige former for arbejdskraft og håndværk, og således fik fabrikken stor betydning for utrolig mange i hele området, der fik arbejde i tilknytning til fabrikken. Med eftertidens øjne kan det siges, at eksperimentet lykkedes.

Med tiden førte aktiviteterne til, at landsbyen ændredes til en egentlig fabriksby, og Mathias Lunding fra Kommercekollegiet, der rejste rundt i hele landet for at studere, hvordan hørbehandlingen stod til, skrev i sin rejsedagbog fra 1787, at Køng by var som en miniature af *Christiansfeld*, der også var kendt for at være driftig.¹⁴

I løbet af de første 15 år, fra 1774 til 1788, voksede indbyggertallet fra ca. 477 til 723, og antallet af fattige blev reduceret.

Indbyggertallets forøgelse betød, at kirken blev for lille, og derfor blev den bygget om og udvidet i 1792, hvor den fik et ret karakteristisk udseende. Dels blev grundplanen udformet som et kors, og tårnet fik udseende af et observatorium.

Til fabrikken og Øbjerggaard blev der bygget et hospital, hvor arbejdere ved fabrikken og hovedgården kunne få aftægt i en lejlighed på et værelse, indtil de døde. Det var dog betinget af, at deres ejendele skulle sælges på auktion efter deres død.¹⁵ – Altså en

Fig. 5: *Spindeskolen, som blev istandsat i 2015 efter de oprindelige tegninger havde i mange år været brugt til almindelig bolig. Det hænder, at besøgende på museet kan gøre rede for, hvordan huset så ud indvendigt, inden det blev istandsat. Foto: Poul Christensen 2021.*

12 Paludan 2003, s. 17

13 Schovsbo 2020, s. 107 og 188.

14 Paludan 1979, s. 76.

15 Schovsbo 2020, s. 69.

form for værdig afgang for trofaste ansatte, ikke at forveksle med fattiggården, som lå et andet sted i byen.

Køng Museum i dag

Køng Museum er indrettet på Gl. Øbjerggård der var administrationsbygning for Kjøng Fabrik. Museet råder i dag over tre af de fem huse fra Rybergs periode, der er bygningsfredet. Næmlig hovedbygningen Gl. Øbjerggård fra 1780, Spindeskolen fra 1780, og hospitalet fra 1793. Hovedbygningen og spindeskolen er istandsat.

I hovedbygningen er den faste udstilling med eksempler på Køng-damask i den ene ende af bygningen. I den anden ende er der tre skiftende kunstudstillinger årligt, ofte tekstile, og midt i bygningen ligger museumsbutikken. Spindeskolen bruges til at afholde kurser i henholdsvis vævning og spinning. Udstillinger i Spindeskolen er præget af det arbejde, der foregår i lokalerne. Ved besøg på museet kan man få låst op til spindeskolen for at komme ind og se den, hvis man beder om det.

Køng Museums Støtteforening har en stærk frivillig gruppe, som står for driften af museet. Gruppen arbejder både med stedets historie, udstillinger, arrangementer m.m. Inden for de seneste år har der været en tilgang af flere nye, aktive støttemedlemmer, som gerne vil bidrage til at viderebringe stedets historie. Samtidig har museet fået overdraget damaskvævede duge, produceret på Kjøng Fabrik fra kongehuset, heriblandt Solvejg Hørbyes genvævninger fra 1957-1963¹⁶ af den sidste bestilling udgået fra fabrikken i 1923, kongedugene med tilhørende servietter. Ligeledes er nogle af de fineste damaskvævede duge i privateje, som Charlotte Paludan har skrevet om i bogen ”Damask og drejl” fra 1989,¹⁷ blevet overdraget til museet fra efterkommere af den sidste vævemester Christian Sandberg. Blandt andet

Fig. 5: *Yduns-dugen, som blev overdraget til museet i 2022, er en af museets absolutte klenodier, som desværre ikke er sat op i den permanente udstilling, men ligger i arkivet. Det er en dug, der vækker begejstring, og viser det ypperste indenfor håndvævet jaquardvævning. Foto: Karis Rasmussen 2022.*

¹⁶ Schovsbo, 2020, s. 176.

¹⁷ Paludan, 1989, s. 98.

Ydunsdugen, som Sandberg selv havde tegnet og vundet sølvmedalje for på den nordiske Industri- Landbrugs-og Kunstudstilling i 1888.¹⁸

Køng Museer blev dannet som selvejende institution i 1994. - Hovedbygningen blev restaureret og indviet i 1999. Den faste udstilling åbnede i 2000, og den selvejende institution blev en afdeling af Sydsjællands Museum i 2003, senere Museum Sydøstdanmark. Senere i efteråret 2022 blev Køng Museum udskilt fra Museum Sydøstdanmark og er atter en selvejende institution.

Hvordan fremtiden vil forme sig for Køng Museum er uvist, men da vi har ansvaret for en stor kulturarv i form af eksklusive drejls- og damaskvævede tekstiler, der endnu ikke er tilstrækkeligt analyseret og beskrevet, tager vi udfordringen med den ny situation op og arbejder for at få mest muligt ud af de forhold, vi har, så vi kan bevare den vigtige kulturarv for fremtiden.

Abstract

Kjøng Linen Factory - reowned for block woven and damask textiles

In the small Køng Museum situated between Næstved and Vordingborg, run by dedicated volunteers, is an important history of how the finest linen industry was developed in Denmark. Not only is it the history of the grand merchant Niels Ryberg and his ideas of educating poor people to do industrial labour in order to provide for themselves, it is also the history of how flax was processed industrially from sowing to weaving of the finest damask textiles and how moving the factory from the city to the country had a huge impact on rural community.

Litteratur:

Becker, John: *Pattern and loom*, Rhodos 1987.

Paludan, Charlotte (red.) og Wieth-Knudsen, Bodil (red.): *Damask og drejls, Dækketøjets historie*, Borgens forlag 1989.

Paludan, Charlotte: *Køng Fabrik 1774-1804*, Kulturhistoriske Studier, Sydsjællands Museums årsskrift 2003.

Paludan Charlotte: *Mathias Lundings rejsedagbog 1787*, Kultur minder, Selskabet for dansk kulturhistorie, 1979.

Paludan, Charlotte: *Væveren Hemming Larsens mønsterbog*, Carlsbergfondets Årsskrift 1982

Schovsbo, Per Ole: *Køng Fabrik 1774-1924, Om industrieventyret i Sydsjælland*, Køng Museums Støtteforening, 2020.

Solvang, Gunnar: *Grevindevæveren på Køge Museum*, Køge Museums årsskrift 1994.

Særtryk af Den Danske Husflid: *Kort Skildring af Damaskvæver Peder Pedersens Liv og Levned*, Kjøbenhavn 1871.

---

¹⁸ Schovsbo, 2020, s. 166.